

Prin astăzi, pește și carne să fie redată. Asemenea său și în casă, unde se întâlnește cu un om de la sat, care îi spune că este bine să mănâncă sămânță și să meargă la pădure.

Alte legende și pătanii

Călătorind se întâlnește cu o femeie bătrână, care îi spune că este bine să mănâncă sămânță și să meargă la pădure. Această poveste nu este cunoscută într-o altă localitate.

Demult, a trăit un om bătrân numit Berinde Mihai, zis Mihaiu Mâciocului. El a povestit unei copile o întâmplare din viața lui. Acea copilă este acum o femeie bătrână, de 78 de ani, ea mi-a povestit toată întâmplarea, care începe cam așa:

Mihai era undeva aproape de sat, departe de munte. Într-o iarnă grea, spre seară, el hrănea oile, când i s-a făcut dor nemaipomenit de iubita lui din sat. Chiar când a avut acest gând, a apărut iubita lui, spunându-i:

- Vai, de când te strig!

Tot povestind, Mihai și cu fata au ajuns la colibă, iar el se întreba cum și de ce să vină iubita lui pe așa o iarnă, până la el în munți. Nu a apucat să termine acest gând, când s-a trezit trântit la pământ în colibă, lângă foc și fata îl apăsa cu o greutate foarte mare, ca o piatră de moară. El atunci și-a amintit de vorbele femeilor bătrâne, care spuneau că dacă îi se întâmplă așa ceva, trebuie să atingi un cuțit. Cu mare greutate și-a dus mâna la curea, unde-i era cuțitul și cum l-a atins fata s-a ridicat de pe el și a fugit. Nu după mult timp de când a fugit, apare un omuleț cam cât un copil de 2 ani de mare, cu o căciulă roșie, care l-a întrebat:

- A fost aici ea?

Mihai i-a răspuns că da și omulețul a zis:

- Lasă că mă duc și-o aduc să o pun pe foc!

Mihai, speriat, a zis:

- Pentru numele lui Dumnezeu, n-o mai aduce!

Omulețul a plecat și nu peste multă vreme s-au auzit tipete de fată, de parcă ar bate-o cineva.

Mihai nu s-a putut ridica de jos timp de 4 zile. În tot acest timp a avut grija de oi și de el stăpânu-său.

Colecția ADRIAN TOPORAN, cls. a VII-a, 2003, Budești

De demult

Satul Budești, străbătut de-a lungul de râul Cosău, este un sat frumos, așezat la poalele muntelui Gutâi unde stătea haiduci, unde a pribegit și haiducul Pintea Viteazu.

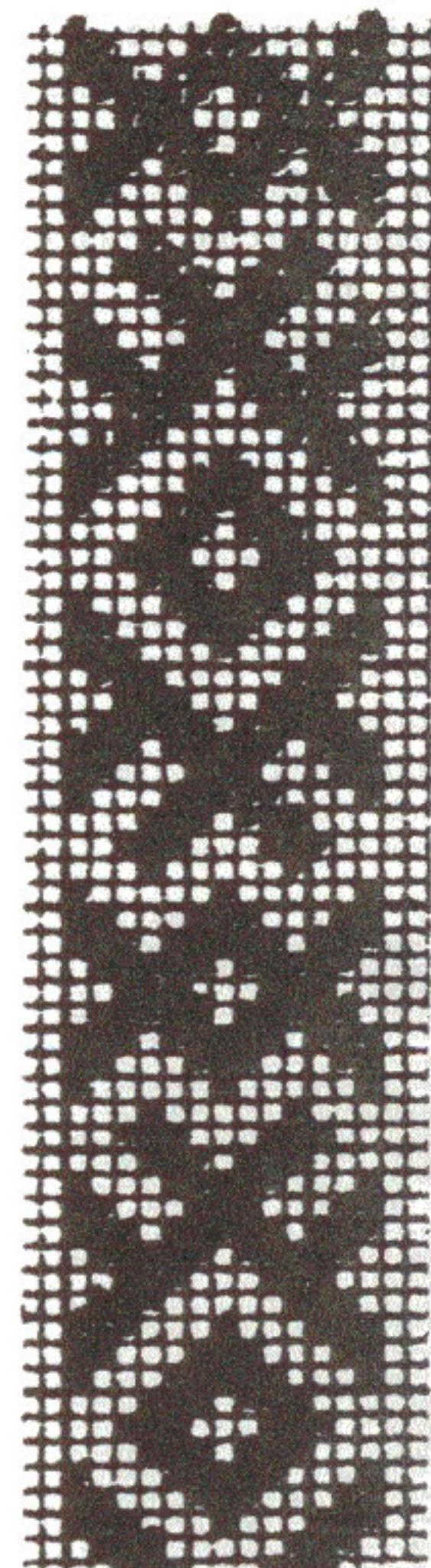
Noi, copiii, seara, stăm și ascultăm povești de la bunicii și vecinii noștri. Ei ne vorbesc cum a fost mai demult, ne povestesc de Fata pădurii, de strigoi, de Omul nopții, de vârcolaci. Noi ascultăm curioși și cuprinși de o teamă de parcă trăim acum acele momente.

Îmi povestea mama că i-a povestit bunicul ei că stătea la oi și într-o seară a intrat Omul nopții la el și i-a spus să puie lemn pe foc pentru că el o caută pe Fata pădurii ca să-o puie pe foc și să-o ardă. Că, demult, Fata pădurii umbla și lăpta de la oi.

Bunicul meu îmi povestea că el a văzut strigoi. Îmi spunea că strigoii erau niște luminițe mici.

O femeie bătrână povestea că a mers la fân și a dat în urma Fetei pădurii și tot de unde a plecat acolo o ajuns și nu a putut să scape până când nu a venit bărbatu-său și i-a întins un gătej ca să se prindă de el. Si aşa a scăpat.

Dacă stai și ascuți cu atenție poveștile bătrânilor de demult, acestea sunt

Mama-i dusă-a căptiții,
Frate-meu dus a peți.

- Mândră, ce mi-i da de cină?
- Carne friptă de găină.
- Mândră, cum să sui în pat?
- Este-un scăunel de brad,
- Sui pe el și stai în pat.
- Mândră, clopu unde-l pui?
- La fereastă este-un cui
- Pântru clopu mândrului.
- Mândră, cum să te sărut?
- Du-te-n săracie, mut.

Colecția DUMITRU IUGA, Săliștea de Sus.
De la Anuța Iuga, 58 ani, 1969

1594.

Câte flori îs pe Izvor
Tăte strigă să mănsor,
Numa floarea ce din Laz
Tăt zice să mă mai las
Că ușor i-a se-nsura
Da' - i greu-a se dezinsura,
I ușor a si fecior
Că ești singur, fără dor.

Colecția DUMITRU IUGA, Săliștea de Sus.
De la Anuța Iuga, 58 ani, 1969

1595.

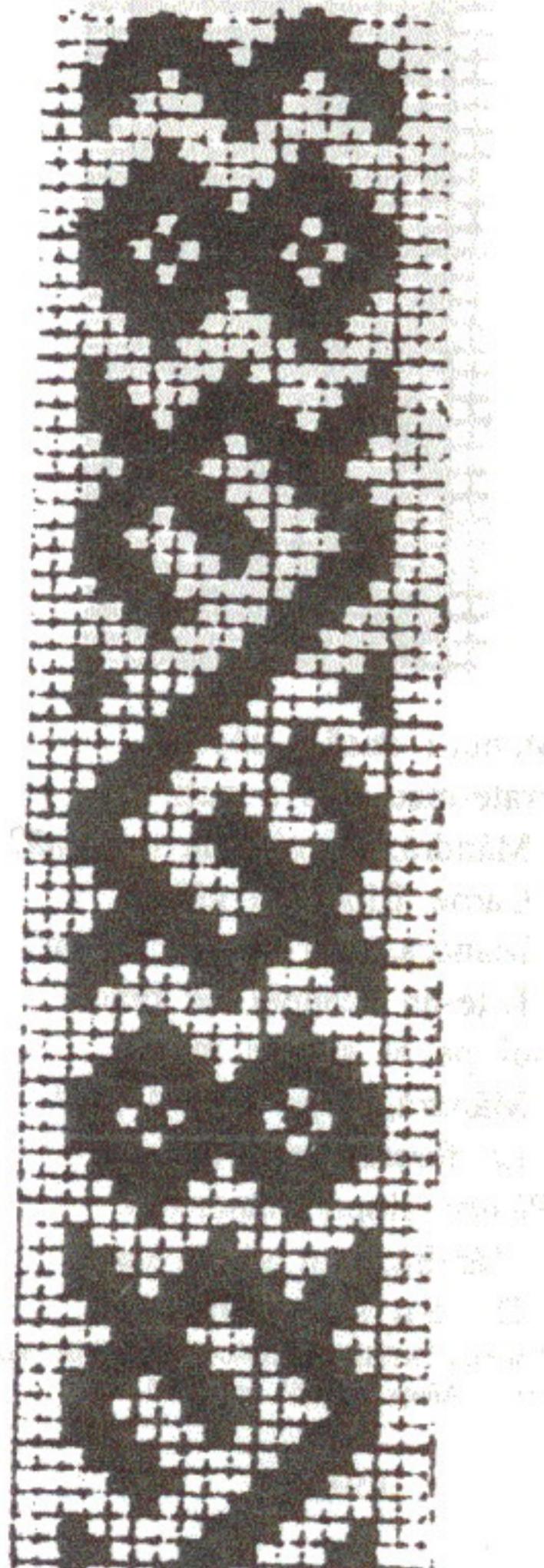
Foaie verde mărăcine
Când văd pe badea că zine

Arde inimioara-n mine
Ca focu-n cuptor de pâne.
Foaie verde de durzău
Frumos i bădița meu
Că-i mândru fecior în sat -
La inimă m-o secat
Colecția ION VANCEA, Sârbi.
De la Ion Lupu, 72 ani, 1976.

1596.

Lasă-mă, doruț, mai lin
Până mi-s în sat strein,
Dacă-oi mere-n satu meu
Oi si popă și bdirău,
Mi-oi comanda numă eu.

Colecția ION VANCEA, Sârbi.
De la Vasile Bud, 25 ani, 1976.

1597.

Măi mândrule, om nebun,
Nu călca atâta drum
Pântru-o pâna de păun:
Pana de păun i verde,
Tu ești nebun de mi-i crede.
Colecția ION VANCEA, Sârbi.
De la Ioana Dunca, 60 ani, 1976.

1598.

Măi mândrule, așe-ai gândit
Că-amu-i lumea de perit

foarte frumoase și parcă suntem într-o altă poveste. Dar acumă, spun bătrâni, nu mai există nici strigoi, nici Fata pădurii, nici Omul nopții, acumă oamenii sunt răi și în ei sunt toate retele. Oamenii bătrâni se adunau demult, seara, într-o casă și povestea tot felul de întâmplări și copiii ascultau. Acuma oamenii nu se mai adună, pentru că se duc seara la baruri și nu au credință în Dumnezeu. Oamenii de demult erau mai cu credință și cu frică de Dumnezeu și trăiau în rugăciune, nu în păcate ca acumă.

Colecția ANUȚA TOPORAN, cls. a V-a, 2003, Budești

Păcurarul și Fata pădurii

În vremuri vechi, un păcurar sedea la oi în fundul unei văi și, fiind seară, a pus de ujină la oi niște fân. Stând cu furca subsuoară pâna ce oilor au terminat de mâncat, aude din fundul văii un zgomet groaznic care îl sperie. Ducându-se să vadă ce este, s-a suit pe o grămadă de găteje și s-a îngrozit săzând că era Fata pădurii. Speriat, păcurarul a închis oilor, a chemat cainii, i-a hrănit și a intrat în colibă. Pe la miezul nopții se porni un vânt mare de crezu că-i ia coliba din toate cele patru colțuri. Apoi în colibă a intrat Fata pădurii, avea corpul acoperit cu păr, și unde nu ți l-a luat la frământat la pământ pâna ce l-a lăsat aproape mort. Păcurarul a scăpat numai când și-a făcut cruce cu limba-n gură. Dimineață, săzând că Fata pădurii i-a mâncat cainii, a coborât în sat, la gazdă, cerându-i să trimită pe cineva la el, că singur nu mai stă.

Colecția MARIA TOPORAN, cls. a VIII-a, 2003, Budești

Omul nopții

Mai demult, oamenii nu încuiau ușile caselor pentru că nu se temeau de nimic, nici de hoți.

Într-o noapte, în casa unui om a intrat Omul nopții. Bărbații dormeau, iar femeile coceau pâine în cuptor și aduceau apă în cofă. Omul nopții a băut toată apa și a mâncat cuptorul de pâine, iar oamenilor le-a spus că dacă nu ar fi avut apă să bea și pâine să mănânce, i-ar fi mâncat pe ei.

Toți oamenii spun că dacă te întâlnești cu el pe la miezul nopții, îți ia glasul și nu mai poți vorbi toată noaptea.

Colecția MARIA TOPORAN, cls. a VIII-a, 2003, Budești

Ciuma

În Budești, mai demult, a fost ciumă mare, au murit câte 2-3 din familie sau chiar toți.

Babele mai bătrâne s-au hotărât să adune șapte fete tinere într-o casă pustie, să facă cămeșă ciumei. Fetele au tors, au țesut și au cusut într-o singură noapte și au terminat cămeșă. Dimineață, după ce totul a fost gata, pe la cântatul cocoșului, au dus-o între hotare.

Ciuma cânta noaptea, mai ales marțea seara:

Hei, hei și iară hei,
Toți oamenii-ar fi ai mei
Și vacile cu viței
Și scroafele cu purcei;

Leuștean și rostopască
Acele de n-ar fi foastă
Toată lumea-ar fi a noastră.

După ce-au pus cămeșă, ciuma nu s-a mai întors în Budești.

Colecția MARIA TOPORAN, cls. a VIII-a, 2003, Budești

Fala și lenea

Sunt surori cu sărăcia.

De ce se țin Joile la Borșa

Se zice că acum mai bine de 300 de ani, a izbucnit la Pietrosu un vulcan, în locul numit Iezer.

Nu s-a mai oprit până când toți preoții și patriarhii din Maramureș au mers la fața locului și au făcut rugăciuni, de luni până joi și au "legat" să nu se mai lucreze în nici o joi, dir. Joia Mare până în Joia de Sf. Ilie. Aceste joi au fost binecuvântate să se țină cât va fi Pietrosu.

După slujba de 3 zile, în ziua a patra vulcanul s-a oprit, lava scursă a dus bolovani uriași pe văile Pietroasa și Izvor. Pietroaiele acelea nu se pot clinti din loc, orice ai face, atâtă-s de mari.

Se mai crede că lacul Iezer are legătură cu Marea Neagră.

Colecția MIHAELA GREC, Borșa. De la Dumitru Fereștean, 50 ani, 2002.

Foto: Lucian Petru Goja - Lacul Iezer, Pietrosul Rodnei

Poveste cu Ciumă

În timpul primului război mondial, prin sate umbla Ciumă. Portul ei era ca și a femeilor de pe Iza. O dată ce se inseră, ie începe să îmble până sat, să se ceară de mas. Da' nu poate să scape de câni, că băteu la ie și o mușcau. Așe îmbla Ciumă, dint-un sat înt-altru.

Înt-o sară o ajuns la moașa mé. Ie era singură, moșu era dus în război. Ajunsă la moașa, s-o cerut de mas și moașa, bucuroasă că n-a și singură, o primit-o. Ș-o povestit sara, până târziu. Pântr-o alte povești, Ciumă i-o spus moașii că i s-a înturna bărbatu din război, pe cum o și fost. Da', înainte de a se zări de ziuă, când s-o liniștit cânii, Ciumă s-o sculat, o băut o ulcică de slatină și s-o dus.

În altă sară, Ciumă o ajuns la o casă de jizi. Acolo era numa femeia acasă, bărbatu și fecioru erau în război. Ca și la alte căsi, s-o cerut de mas, da' n-o primit-o, că n-o cunoște. De ciudă, Ciumă i-o spus că nu i s-a înturna bărbatu și nici fecioru din război, pe cum o și fost. Ajunsă înt-un alt sat, o sărit pe ie mai mulți câni și-o mușcat-o de picioare. O ieșit un om și, făcându-i-se milă, o scos-o de la câni și-o dus-o în casă. Acolo i-o uns mușcăturile cu groștior. Ca multămită, Ciumă i-o spus că n-a avé niciodată pagubă-ntre vite și-o plecat mai departe, înt-un alt sat. Acolo o făcut mare pagubă între mărhai. Pentru a scăpa de Ciumă, înt-o sară s-o adunat nouă femei văduve, să-i facă o cămeșă, de la tors până la țesut și cusut și, pe la mnezu nopții, o dus-o între hotară și-o lăsat-o jos. De-acolo, Ciumă o luat-o și s-o tăt dus cu ie. Așe o scăpat de ciumă.

Colecția DUMITRU IUGA, Săliștea de Sus. De la Anuța Iuga, 70 ani, 1982.

Poveste cu Fata Pădurii

O fost odată o femeie și avé un coptil mic. Înt-o zi s-o dus la fân și l-o lăsat singur în leangă. Ș-o vinit Fata Pădurii cu un coptil de-a ei și i-o știmbat coptilu femeiei.

*Porcu gras și omu zgârcit
Numa după moarte dau folos.*

Și pe tine de ibdit?

Vezi că lumea n-o perit,
Poate nici nu te-amibdit.

Colecția ION VANCEA, Sârbi
De la Ioana Dunca, 60 ani, 1976.

1599.

Fă-mă, Doamne, ce mi-i fa',
Fă-mă pana leului
În mijlocu tăului,
S-aud tău ciuroind
Și pe mândru bănumind
Că altu drăguț îmi țin.

Colecția ION VANCEA, Sârbi
De la Ioana Dunca, 60 ani, 1976.

1600.

Măi bădiță, Ioniță,
Când i trece pe uliță
Leagă-ți caii de portiță
Și zină să-ți dau guriță
Că-n casă dacă-i zini
Drumu-n cinste nu ț-a si
Că cu bani ți l-oi plăti.

Colecția GEORGETA MARIA IUGA, Borșa
De la Ileana Danci, 47 ani, 1981.

1601.

Vezi, mândruț, dealu cela -
Pute-l-om trece ori ba,
Ori lăsa-ne-om la bdiata?
De gândești că n-om trăi
Mă lasă, nu mă porni
Că mai bine ne-om trăi,
Colecția MIRCEA RADU, Ungureni
De la Maria Buda, 45 ani, 1969.

1602.

Auzit-am o minciună
Că la popa-i apă bună -
Cine bă, se și cunună.
Hai, mândruț, să bem și noi,
Să ne luăm amândoi.
Colecția MIRCEA RADU, Ungureni
De la Maria Buda, 45 ani, 1969.

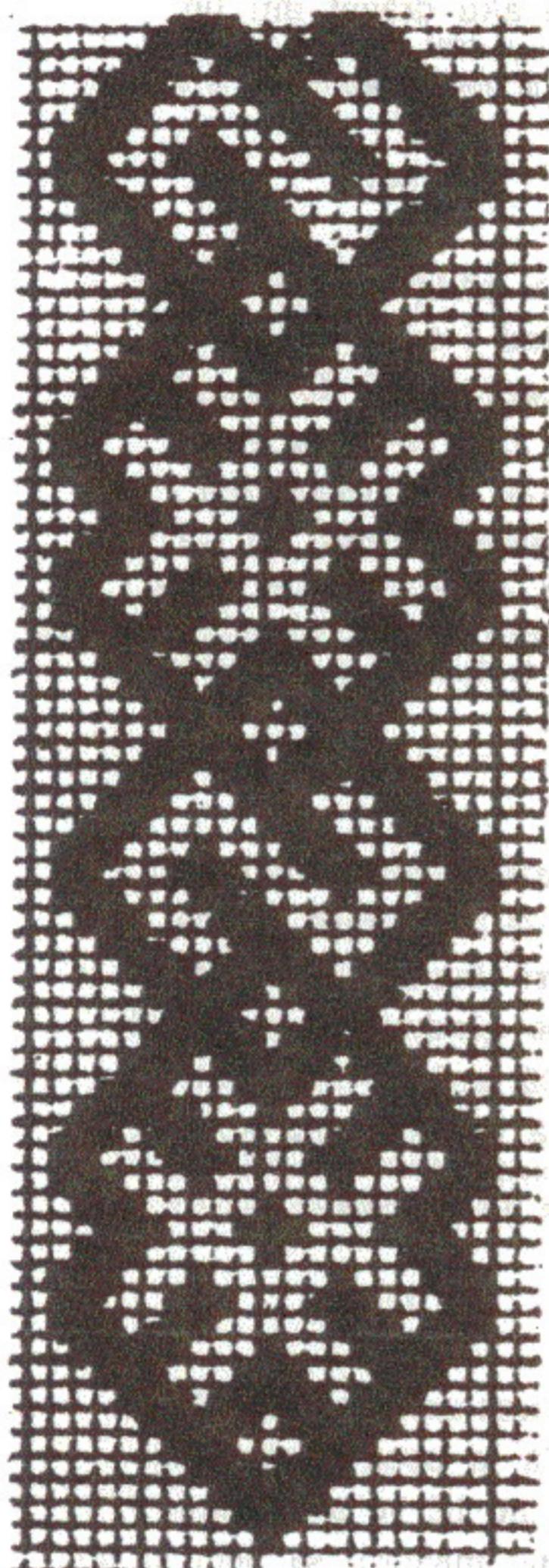
1603.

Răsărit-o Găinusa,
Hai, mândră, descuiu ușa;
Răsărit-o stelele,
Hai, mândră, cu cheile!
Spune-mi, mândră, poți, nu poți,
Nu mă mai ținé la porți
Că mă latră cânii tăț
Și lumea mă strigă hoț;
Eu nimica n-am furat
Numa-o scandură de brad
Ca să-i fac la mândra pat.
Colecția MIRCEA RADU, Ungureni
De la Ion Buda, 56 ani, 1970.

1604.

Nu știu, bade, ce-i cu mine
De mi-i gându tăt la tine,
Unde mărg, unde mă-ntorc
Numa gându tău îl port
Și când mă cobor la văi
Gându mi-i la ochii tăi
Și când mă cobor pe cale
Gându mi-i la tine-n vale.

Colecția MIRCEA RADU, Ungureni.
De la Maria Buda, 45 ani, 1969.

1605.

Nu știu, bade, ce-i cu mine
De mi-i gându tăt la tine
Și nu vii sara la noi:
Nu știu, ulița-i moloasă,

Ori maică-ta nu te lasă?
Colecția MIRCEA RADU, Ungureni.
De la Maria Buda, 45 ani, 1969.

1606.

Mândră, ochii care-i ai
Nu-s mai mândre flori pe plai,
Da' pe care i-ai avut
Ochi la nime n-am văzut.
Gura mândrii și ochii

Când s-o înturnat femeia, o văzut că nu seamănă coptilu cu a(l) ei. Da' tăt l-o îngrijit, timpu trecé și coptilu tăt mic rămâné. O femeie bătrână o învățat-o ce să facă. L-o zis să ieie coptilu, să-l ducă-ntrre hotără, să facă foc din stini și, când a si focu mai mare, să se facă că-l aruncă pe coptil în foc. Atunci a vini Fata Pădurii cu coptilul ei adevărat. Femeia aşé o făcut și când să-l arunce în foc, o vinit Fata Pădurii și i-o dat coptilu înapoiai.

Colecția DUMITRU IUGA, Săliștea de Sus. De la Anuța Iuga, 70 ani, 1982.

Fata Pădurii

O fost un fecior care vorbea cu o fată din alt sat. El era în câmp, la oi. În fiecare sară se gândea la ié. Înt-o noapte o vinit Fata Pădurii la el și s-o pus lângă foc. Ié se arăta în chipu fetii la care se gândea fecioru. Când s-o trezit el din somn, fata stăte lângă foc și el s-o bucurat că-i drăguța lui și o mărs cătă ié. Ié l-o luat în brață și l-o ținut pe foc. Dimineață el s-o dus în sat și n-o mai vrut a mere la oi. Babele din sat s-o gândit cum să-l scape de ié. Înt-o sară l-o spânzurat de grindă de pticioare, cu capu-n jos. Fata Pădurii o vinit la el, la fereastă. Babele, atunci, o strigat cătă ié:

- Ce îmbli după el, nu vezi că-i mort?

Atunci ié o început să se cânte. O ieșit din ocol. Ș-o vinit un vânt mare, de era să-mburde casa.
Și cu aceie o scăpat fecioru.

Colecția DUMITRU IUGA. De la Maria Iuga, 75 ani, 1971, Săliștea de Sus

Vârcolacu

Al șeptelea cōptil se face vârcolac, dacă-i născut în luna martie. Că atunci, în făurar, ori mărtisor se adună (împerechează) noajele. Și atunci când vine bâha pe câni, vine și pe el bâha. Se face câne. Se zice că are pticioare de om și cap de câne. Ziceu oamenii că o fost unu la noi și l-o cunoscut a doua zi, tăt o fo' zdăret pe obraz. Că aşe se cunosc: tăt îs zdăret pe obraz.

Colecția VASILE APAN, Vadu Izei.

Strigoi

Demult, sta fetele în șezătoare. Una era mai măreață și nu vré să joace cu nime, numă tăt pominé pe dracu.

- Eu oi juca cu dracu!
Înt-o sară o vinit plină casa de feciori necunoscuți, frumoși de-și punéu nume.
O fată no scăpat fusu. Când s-o plecat să-l ridice, o văzut că feciorii erau cu copite, nu erau încălțați. Fata care tăt pominé pe dracu, durné. Celealte s-o cotit una pe alta și-o fugit acasă. Pe cé adurnită o uitat s-o scoale. După-acé, dracii tătă o tăiet-o și-o împărțit-o.
Celealte fete s-o dus acasă și-o povestit părintilor ce-o pățit. Părintii s-o dus și-o pândit la fereastă și-o văzut dracii horind și strigând:

Pe tăt cuiu

Mățacuiu

Și pe horn

Un cap de om.

Colecția MARIA CHIȘ, Săliștea de Sus. De la Irina Iuga a Bdirăului, 44 ani, 1984.

Și minciuna-i vorbă,

Da' nu la tăt omu.